

**UCHWAŁA NR LXVIII/461/2023
RADY MIEJSKIEJ W SZCZYRKU**

z dnia 31 października 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Szczyrk na lata 2023- 2027**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2023 r. poz.40 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.1249 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Szczyrku
uchwala:**

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Szczyrk na lata 2023- 2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie niniejszej Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Szczyrk.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Szczyrku

mgr Borys Matlak

Załącznik

do Uchwały Nr LXVIII/461/2023

Rady Miejskiej w Szczyrku

z dnia 31 października 2023 r.

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
W GMINIE SZCZYRK
NA LATA 2023–2027**

SZCZYRK 2023

I. WPROWADZENIE

Celem strategicznym Programu jest przeciwdziałanie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy domowej oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców Miasta Szczyrk.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało diagnozą zjawiska przemocy na terenie Miasta Szczyrk. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Szczyrk ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2023-2027. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Szczyrk na lata 2023-2027 realizowany będzie w oparciu o m.in. następujące akty prawne:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 901 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.).
6. Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r. (t.j. Dz. U. z 2020 poz. 1834 z późn. zm.).
7. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1870).

II. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY

W myśl znowelizowanego art. 1 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawo lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia np.: popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, nieudzielenie koniecznej pomocy itp.
2. **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności np.: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości itp.
3. **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu np.: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, izolacja społeczna, domaganie się posłuszeństwa, ograniczenie snu i pożywienia itp.
4. **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy np.: odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny.
5. **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Fazy przemocy:

1. Faza narastającego napięcia – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych.
2. Faza ostrej przemocy – wybuch gniewu i wyładowanie agresji.
3. Faza miodowego miesiąca - skrucha ze strony sprawcy, okazywanie przez niego żal, któremu towarzyszą poczucie winy i wyrzuty sumienia.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE SZCZYRK

Na terenie Gminy Szczyrk przemoc domowa występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym. Nadużywanie alkoholu, bezrobocie stanowią dominujące problemy. Przypadki przemocy w rodzinie zdarzają się w domach rodzinnych w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są jedynie członkowie rodziny.

Ogólnopolskie działania spowodowały zmiany w świadomości społecznej, co skutkuje większą gotowością osób doznających różnych form przemocy do ujawniania takich faktów.

Niniejsza diagnoza została opracowana na podstawie materiałów sprawozdawczych Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szczyrku. Analiza obejmuje okres od 2018 do 2022 roku.

Poniższa tabela przedstawia porównanie w latach 2018– 2022 w zakresie ilości kwestionariuszy „Niebieska Karta– A”, które zostały przekazane do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Szczyrku oraz porównanie ilości spotkań grup roboczych.

Tab.1 Liczba sporządzonych formularzy „ Niebieska Karta - A” w latach 2018 -2022.

L. P	Instytucja sporządzająca formularz „Niebieska Karta – A”	Liczba „Niebieskich Kart–A” (łącznie od 2018 r. do 2022 r.)	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Policja	32	12	6	8	5	1
2.	MOPS	14	2	6	1	4	1
3.	Oświata	1	0	0	0	1	0
4.	POIK w Bielsku-Białej	1	0	0	0	1	0
7.	Inne Miejskie/Gminne Zespoły Interdyscypl. Przeciwdziałania Przemocy	4	1	2	1	0	0
Ogółem:			15	14	10	11	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z działalności MZI w Szczyrku w latach 2018 -2022.

Jak wynika z Tabeli 1. Najwięcej formularzy „Niebieska Karta – A” na przestrzeni lat 2018-2022, sporządziła Policja. Na drugim miejscu znajduje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczyrku. Pozostałe Instytucje uprawnione do wszczynania procedury „Niebieska Karta – A” wypełniają formularze sporadycznie. Najwięcej procedur wszczęto w roku 2018. Wraz z upływem lat nastąpił spadek ilości przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego „Niebieskich Kart – A” .

Tabela nr 2. Liczba powołanych grup roboczych w latach 2018-2022

	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Grupy robocze	15	14	10	11	2
Liczba posiedzeń grup roboczych	102	96	113	85	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z działalności MZI w Szczyrku w latach 2018 -2022.

Powyższa tabela przedstawia, że do każdej wszczętej procedury „Niebieska Karta – A”, została powołana grupa robocza. Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej od dnia 22 czerwca 2023 r. przekształciła grupy robocze w grupy diagnostyczno – pomocowe. Podstawowe założenia dotyczące funkcjonowania nowych grup pozostają jednak podobne do dotychczasowych, z tym zastrzeżeniem, grupy diagnostyczno -pomocowe stają się w świetle nowych przepisów podstawową komórką odpowiedzialną za prowadzenie procedury „Niebieskie Karty”.

Zgodnie z art. 12b ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań grup diagnostyczno – pomocowych należy w szczególności:

1. dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
2. realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
3. zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
4. realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
5. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
6. występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c KW;
7. monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
8. zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;
9. dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
10. informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

W spotkaniach grup uczestniczyły osoby wobec których istniało podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie oraz członkowie ich rodzin (osoby wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie). Na posiedzenia grup diagnostyczno - pomocowych zapraszani są również świadkowie stosowanej przemocy domowej. W czasie posiedzeń opracowywane są plany działania do każdej z prowadzonych spraw oraz monitoring prowadzonych działań. Należy podkreślić, że liczba spotkań grup diagnostyczno – pomocowych uzależniona jest od liczby zgłoszonych „Niebieskich Kart – A”, a także od złożoności zjawiska przemocy.

Grupa diagnostyczno-pomocowa docelowo składa się z dwóch osób:

1. pracownika socjalnego,
2. funkcjonariusza Policji.

Podstawowy skład grup diagnostyczno – pomocowych ulega z mocy prawa rozszerzeniu, w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową,

w przypadku których w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

Skład grup diagnostyczno – pomocowej może także zostać rozszerzony o dodatkowe osoby:

1. pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
2. asystenta rodziny;
3. nauczyciela wychowawcę będącego wychowawcą klasy lub nauczyciela znającego sytuację domową małoletniego;
4. osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego;
5. przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
6. pedagoga, psychologa lub terapeuty, będących przedstawicielami podmiotów, reprezentowanych w zespole interdyscyplinarnym;
7. kuratora sądowego, przy czym ustawodawca zastrzega, że w sprawach stosujących przemoc domową, pozostających pod dozorem lub nadzorem kuratora sądowego, udział zawodowego kuratora sądowego lub wskazanego przez kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej społecznego kuratora sądowego jest obligatoryjny.

Ponadto, zespół interdyscyplinarny, na wniosek członków grupy podstawowej, poszerza skład grupy diagnostyczno – pomocowej o przedstawicieli innych podmiotów niż wskazane wyżej, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w zależności od potrzeb i konieczności dokonania oceny sytuacji oraz zaplanowania pomocy.

Tabela nr 3. Działania podjęte w latach 2018-2022

L.p.	Działania	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Przekazanie sprawy do Prokuratury Rejonowej	1	0	0	1	0
2.	Pismo do Sądu Rejonowego z prośbą o wgląd w sytuację rodziny	1	0	0	0	0
3.	Wniosek do GKPirPA w Szczyrku z prośbą o wszczęcie postępowania w stosunku do osób nadużywających alkoholu	0	0	0	2	0
4.	Skierowanie do programu korekcyjno -edukacyjnego sprawcę przemocy	1	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych z działalności MZI w Szczyrku w latach 2018 -2022.

IV. ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

Cel główny:

Podjęmowanie działań zmierzających do minimalizowania rozmiaru i następstw zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Szczyrk, jak również zapewnienie ochrony osobom doznającym przemocy oraz skutecznie oddziaływanie na ich sprawców.

Cele pośrednie:

1. Podjęmowanie i wspieranie działań zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej;
2. Zwiększenie dostępności działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą, kompleksowej opieki.
4. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, jak również podniesienie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, w celu zwiększania jakości i dostępności świadczonych usług.

V. REALIZACJA PROGRAMU:

Adresaci programu:

- osoby doznające przemocy domowej,
- osoby stosujące przemoc domową,
- świadkowie przemocy domowej,
- osoby zagrożone przemocą domową,
- przedstawiciele instytucji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
- społeczność lokalna – mieszkańcy Gminy Szczyrk.

Realizatorzy programu:

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczyrku, przy współpracy z podmiotami funkcjonującymi na terenie Gminy Szczyrk, świadczące pomoc w zakresie przemocy domowej oraz ochrony osób dotkniętych przemocą domową, do których zaliczamy w szczególności:

1. Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałaniu przemocy domowej,
2. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
3. Komisariat Policji w Szczyrku,
4. Placówki oświatowe,
5. Punkt Konsultacyjny w Szczyrku,
6. Służba zdrowia.

Ponadto, podmioty współpracujące w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób dotkniętych przemocą domową:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku – Białej,
2. Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej,
3. Kuratorzy zawodowi oraz społeczni,
4. Dyrektorzy, nauczyciele, pedagodzy zatrudnieni w placówkach oświatowych,
5. Pracownicy socjalni,
6. Policja,
7. Lekarze i pielęgniarki.

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno-pomocowych. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania podejmowane w celu realizacji celów programu:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
2. Edukacja środowiska lokalnego poprzez ulotki, plakaty, broszury, prelekcje,
3. Poradnictwo specjalistyczne dla ofiar przemocy domowej (w tym: prawne, psychologiczne, socjalne),
4. Udzielanie natychmiastowej pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci oraz osób starszych,
5. Izolowanie osób stosujących przemoc domową od osób jej doświadczających wykorzystując obowiązujące rozwiązania prawne oraz zastosowanie środków zapobiegawczych w postępowaniu karnym,
6. Zapewnienie osobom doznającym przemocy schronienia.
7. Systematyczne szkolenia dla członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno – pomocowych .
8. Budowanie systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.

Przewidywane efekty realizacji programu:

1. Zwiększenie świadomości wśród społeczności lokalnej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej.
2. Promowanie metod wychowawczych przez użycia przemocy.
3. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej.
4. Zwiększenie ilości osób posiadających wiedzę i kompetencje niezbędne do skutecznego działania w zakresie likwidowania zjawiska przemocy.
5. Stworzenie lokalnej sieci wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową.
6. Wzmocnienie umiejętności dążenia do celu i pokonywania trudności.
7. Spadek liczby osób dotkniętych przemocą domową.

VI. BUDŻET PROGRAMU:

Program finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Szczyrk w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

VII. MONITORING I EWALUACJA:

Program będzie ewaluowany poprzez systematyczną sprawozdawczość dokonywaną w ramach wszystkich elementów systemu. Podstawowymi wskaźnikami służącymi do ewaluacji programu są:

- liczba osób/rodzin objętych pomocą,
- liczba wszczętych i prowadzonych procedur „Niebieska Karta” ,
- liczba ofiar przemocy w rodzinie,
- liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych w ramach realizacji procedury „Niebieska Karta”,
- liczba udzielonych porad, konsultacji, ilości osób, udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym w Szczyрку,
- liczba osób, które wzięły udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
- ilość i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych,
- liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Efektywność programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk, ich analizę ilościową i jakościową. Z realizacji zadań programowych sporządzane będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczyрку, sprawozdanie roczne, które przedkładane będzie Burmistrzowi Miasta Szczyrk oraz Radzie Miejskiej w Szczyрку.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.) nałożyła na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek realizowania zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy, do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie na lata 2023-2027 jest w pełni uzasadnione.